

Fraai allegaartje van boeken

DE VOLKSKRANT, KUNST & CULTUUR, 24 AUGUSTUS 2007 (PAGINA 14)

Jan Pieter Ekker

De Best Verzorgde BoekenJury zadelt zichzelf op met vreemde opdracht.
Rijke verzameling poëzie.

Boektijdschrift Duf., Altijd vandaag., Catalogus [Just in Time.](#), Dit is Nederland.

amsterdam 'Ieder jaar klinkt weer de constatering: de inhoud is prachtig, maar de vorm niet. Of andersom: de vorm is schitterend, maar de inhoud is niet goed', schrijft de jury van De Best Verzorgde Boeken 2006 in zijn considerans. 'In dat geval', zo gaat de jury verder, 'wijzen de juryleden elkaar op hun taak: het gaat niet om de inhoud, maar om de vorm.'

Het is een vreemde opdracht waarmee de jury, bestaande uit twee ontwerpers, een uitgever, een drukker en een beschouwer, zichzelf opzadelde. Vorm en inhoud kunnen niet los van elkaar worden gezien – zo blijkt ook uit de meeste keuzes van de jury zelf.

De boeken zijn, zoals ieder jaar, te zien in het [Stedelijk Museum](#) in Amsterdam. De jury selecteerde 33 boeken uit de 400 titels die werden ingezonden, het maximum dat in de reglementen is vastgelegd. Zij lette daarbij niet alleen op de buitenkant, de cover, maar ook op de vormgeving van het binnenwerk – de reden dat er ieder jaar zo weinig romans worden uitverkoren – en op de afwerking van de boeken.

Dat de inhoud ook meetelt, blijkt bijvoorbeeld uit [Just in Time](#), het boek bij het voorstel tot gemeentelijke kunstaankopen van de gemeente Amsterdam. Het begint met de vijftien bontgekleurde flyers die dienden als uitnodiging voor de tentoonstelling in het Stedelijk.

Bijzonder fraai zijn ze niet, functioneel is de keuze wel.

De pagina's van [Dit is Nederland](#) – de Dienstcatalogus EGBG van Martijn **Engelbregt**, die eerder opviel met een ingenieus vormgegeven nepformulier om illegalen mee aan te geven, zijn tot de rand toe volgepropt met alles wat de Dienst in het jaar van zijn bestaan heeft voortgebracht – en dat is nogal wat. De dichtbundel [Verzamel de liefde van de Belg Bart Moeyaert](#) valt juist op door zijn weldadige rust, met het gedicht [Zoek als fraai vormgegeven](#) toegift. Voor wie goed kijkt tenminste: het is verstopt in roze, glanzende letters op de matte, hardroze binnenkant van de omslag. Aldus ontstond een aantrekkelijk allegaartje, met onder andere kinderboeken, een 'boektijdschrift', en een boek vol ornamenten van de vermaarde typograaf en letterontwerper [Bram de Does](#).

Alle boeken zijn tentoongesteld in een kleine ruimte van het Stedelijk Museum CS in Amsterdam. Niet in klassieke vitrines; ze hangen langs de wanden, op ooghoogte, verpakt in plexiglas. Dichtgekapt, waar de 17 poëzie-uitgaven, waarmee de tentoonstelling is aangevuld, juist opengeslagen worden geëxposeerd.

In het midden van de ruimte staat een speciaal ontworpen meubel met mappen, waarin de boeken zijn bevestigd, aan een touwtje door een gestanst gat, zodat ze bekeken maar niet meegenomen kunnen worden. Er liggen slechts 49 boeken, omdat uitgever [Atheneum-Polak & Van Gennep](#) niet meer dan één exemplaar wenste in te sturen van [De droom van Poliphilus](#), een fraaie cassette waarvan slechts 200 exemplaren zijn gedrukt (winkelprijs 295 euro).

De diversiteit én de rijkdom van de verzameling poëzie, geselecteerd door conservator en vormgever [Marten Jongema](#), kunnen worden geïllustreerd aan de hand van één gedicht: [Kinderballade van **Gerrit Komrij**](#). Die is verschenen in een bibliofiele uitgave, bestaand uit 55 Arabisch genummerde en gesigioneerde exemplaren, met de hand gezet uit loden letters, met de handpers gedrukt op geschept papier. Daarnaast duikt de [Kinderballade](#) – [Komrij](#) schreef het nummer begin jaren tachtig voor [Boudewijn De Groot](#) – op in [Strips in Stereo](#), een stripboek op elpee-formaat, verrijkte met tekeningen van een als geisha verklede engel en fraaie, Japanse landschappen.

De meest opvallende gedichten op de expositie hebben helemaal geen ruggetje. Voor zijn installatie [Google Poetry](#) googlede [Ruben Esser](#) beelden bij de woorden van gedichten van [Lucebert](#) en [Emily Dickinson](#) – van [George Bush](#) tot een still uit [Das Leben der Anderen](#). Aldus ontstaat een beeldenstorm die nieuwe, wonderlijke betekenissen toekent aan de woorden; er blijken oneindig veel verhalen in te ontdekken. Dát is de toegevoegde waarde van vormgeving.

Jan Pieter Ekker